

koncertní sezona

2025/26

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE
uvádí 1. abonentní koncert
symfonického cyklu B

Pavel Ulman

fagot

**SEVEROČESKÁ FILHARMONIE
TEPLICE**

Cláudio Cohen

dirigent

16. října 2025 v 19 hodin
Dům kultury Teplice

www.severoceskafilharmonie.cz

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice Since 1838

Hudba rakouského skladatele, klavíristy, dirigenta a hudebního pedagoga **Johanna Nepomuka Hummela** reprezentuje přechodné období mezi klasicismem a romantismem. Hummel se narodil v Prešpurku, jak se tehdy nazývala dnešní Bratislava. Jeho otec byl v té době ředitelem Císařské vojenské hudební školy ve Vídni a dirigentem Schikanederova divadelního orchestru v tamním divadle Theater auf der Wieden. Svého syna představil ve věku osmi let jako geniální dítě Wolfgangovi Amadeovi Mozartovi. Ten byl překvapen chlapcovým nadáním a dva roky mu poskytoval nejen výuku, ale i ubytování. V devíti letech Hummel dokonce vystoupil na jednom z Mozartových koncertů. Otec mu pak zorganizoval evropské turné. Po příjezdu do Londýna mladý Hummel studoval u Muzia Clementiho a zůstal zde po dobu čtyř let. V téže době působil v Londýně rovněž Joseph Haydn a zkomponoval pro něj klavírní sonátu. Vypuknutí Velké francouzské revoluce a následující jakobínský teror přinutil Johanna Nepomuka Hummela zrušit plánované turné po Španělsku a Francii. Místo toho se vrátil do Vídně, kde pořádal koncerty a dále studoval u Johanna Georga Albrechtsbergera, Josepha Haydna a Antonia Salieriho. V té době přišel do Vídně i mladý Ludwig van Beethoven a začal studovat rovněž u stejných pedagogů. Tam se také oba mladí skladatelé seznámili a spřátelili. Beethovenův příjezd však téměř zničil Hummelovu sebedůvěru. Byť bylo jejich přátelství poznamenáno vzestupy a pády, vyvinulo se v usmíření a vzájemný respekt. Později Hummel navštěvoval Beethovena ve Vídni i se svou ženou Elisabeth a žákem Ferdinandem Hillerem. Při jedné ze společných produkcí se také spřátelil s Franzem Schubertem, který mu věnoval své tři poslední klavírní sonáty. Jelikož však před prvním tištěným vydáním sonát oba skladatelé zemřeli, změnili vydavatelé věnování na Roberta Schumanna, který byl v té době ještě aktivní. V roce 1804 se stal Hummel koncertním mistrem knížete Esterházyho na zámku v Eisenstadtu, kde byl kapelníkem Joseph Haydn. S ohledem na Haydnovo zdraví převzal i většinu povinností kapelníka. Do této funkce byl jmenován až po Haydnově smrti v květnu roku 1809. Sám pak zůstal ve službách hraběte ještě další dva roky, než byl propuštěn po roztržce pro zanedbání svých povinností. Vrátil se do Vídně a strávil dva roky komponováním. V pětatřiceti letech se oženil s operní zpěvačkou Elisabeth Röckelovou. Následující rok pak společně uskutečnili koncertní turné po Rusku a několika dalších evropských zemích. Z manželství vzešli dva synové. V svých zralých letech působil jako koncertní mistr ve Stuttgartu a stal se hudebním ředitelem ve Výmaru, kde navázal vřelý přátelský vztah s Johannem Wolfgangem Goethem.

Za svého pobytu ve Výmaru zval ke koncertům přední hudebníky, takže se město stalo evropským hlavním městem hudby. V té době také položil základy penzijního zajištění hudebníků systémem benefičních koncertů, jejichž výtěžek šel ve prospěch penzijního fondu. Rovněž byl jedním z prvních skladatelů, který bojoval za zajištění hudebních autorských práv a proti intelektuálnímu pirátství vůbec. V roce 1832 začal mít zdravotní potíže a již se nemohl plně věnovat svým povinnostem hudebního ředitele. Po Goethově smrti téhož roku také ztrácel kontakt s místními divadelními kruhy. Uchýlil se proto do částečného důchodu a o pět let později zemřel. Velkým Hummelovým přínosem byla i jeho pedagogická činnost, zejména publikací své klavírní školy Ausführliche theoretisch-practische Anweisung zum Piano-Forte-Spiel, již se během několika dní prodaly tisíce výtisků. Škola přinesla zejména nový způsob prstokladu a hraní ozdob. Po celé 19. století pak ovlivňovala výuku hry na klavír a techniku klavírní hry. Z této školy vycházel i další z velkých hudebních pedagogů té doby, Carl Czerny, který byl později učitelem Ference Liszta. Hummelův vliv se projevil i v raných skladbách Fryderyka Chopina a Roberta Schumana. Několik lekcí dal i Felixi Mendelssohnovi.

Koncert F dur pro fagot a orchestr Johanna Nepomuka Hummela si získává u hudebníků stále větší oblibu. Interprety je ale častěji prováděn s klavírním doprovodem. Přesné datum vzniku koncertu je obtížné určit, protože rukopis nemá žádnou dataci ani opusové číslo. Jeho dobová rukopisná partitura je uložena v The British Library. Materiál nese titul Grand Concerto per il Fagotto con 2 violini, 2 oboi, 2 corni, Viola, Violoncello e Basso. V některých pramenech se uvádí, že Hummel dokončil koncert kolem roku 1805 během svého působení u knížete Esterházyho. Podle popisu na titulní straně jej věnoval svému příteli, klarinetistovi, fagotistovi, hráči na bassetový roh a zároveň císař-

skému dvornímu výrobcí těchto nástrojů Reimundu Griesbacherovi. Dokonce se spekuluje o tom, že tento koncert byl čistě marketingovým počinem na podporu propagace Griesbacherových nástrojů.

Koncert F dur pro fagot a orchestr zkomponoval Johann Nepomuk Hummel pro tzv. „mozartovský orchestr“. Je to v podstatě komorní smyčcový orchestr doplněný o dechové nástroje – dva hoboj a dva lesní rohy. I když je jeho obsazení poměrně malé, Hummelova instrumentace je barvitá a mistrovsky doplňuje sólový part. První věta koncertu je psaná v sonátové formě. Zaujme temperamentním charakterem, vyniká zpěvností a nároky na brilantní techniku v sólovém partu. Obecně lze říci, že part sólisty a mnohdy i role orchestru jsou velmi obtížné. Například stupnicové běhy, vedení melodie nebo souhra orchestru se sólistou. Při interpretaci je důležitá i zvuková vyrovnanost mezi sólovým partem fagotu a orchestrálním doprovodem. V první větě se střídají části s využitím virtuózní techniky s plochami zpěvně vedené melodické linie. Její témata jsou ovšem výrazná a pro posluchače i poměrně lehce zapamatovatelná. Druhá část Romanza přináší charakterový i výrazový kontrast. Její tempo je klidné a doplněné přednesovým označením cantabile. Je tedy zpěvnou větou s procítěnou melodikou a představuje vážnější stránku Hummelovy osobnosti. Skladatel v ní využívá krásy fagotového tónu. Interpretovi dává navíc prostor k provedení vlastní kadence. Po lyrické větě následuje finální svižné rondo. Samozřejmě v něm nechybí svěží, bravurní technika zejména sólového nástroje, vylehčený způsob přednesu, hravost a vtip. Autor v této větě projevuje na jedné straně snahu o srozumitelnost, nekomplikovanost a radostný charakter hudby a na straně druhé usiluje o náročnost fagotového partu, která k této koncertní formě náleží. Skladba zůstala neznámá a nepublikovaná až do poloviny padesátých let minulého století. Byla objevena světově proslulým pedagogem hry na dechové nástroje Himie Voxmanem v katalogu rukopisů Britského muzea v Londýně.

Druhá polovina večera patří jedné z dirigentsky nejnáročnějších, obtížně umělecky zvládnutelných, ale o to pak posluchačsky přitažlivějších symfonických fresek z pera rakouského skladatele a varhaníka **Antona Brucknera**. Tento skladatel, syn chudého učitele z malého hornorakouského městečka Ansfelden u Lince, platil za svéráznou osobnost a jednoho z největších podivínů evropského hudebního světa 19. století. Mezi hudebníky dodnes kolují desítky anekdot, dokumentující jeho osobitost. V mnohých z historek dráždili Antona zlomyslní kamarádi pro nanejvýš ostýchavý přístup k ženám. V tomto prostém muži však dřímala velká vůle. Pocházel z naprosto nuzných poměrů a jako v podstatě samouk se vypracoval v evropskou autoritu. Po smrti otce jej v dětském věku přijali jako vokalistu do kláštera sv. Floriana. Zde se naučil hře na klavír, na varhany a na housle. Klášterními varhanami z barokní éry byl mladý Anton doslova nadšen a dodnes se jim říká „Brucknerovy“. O tři roky později se tu stal varhaníkem. V té době, ač vlastně autodidakt, začal také komponovat. Současně se ve skladbě vzdělával u předního vídeňského varhaníka a profesora tamní konzervatoře Simona Sechtera. Později získal na vídeňské konzervatoři post profesora a vyučoval hudební teorii na vídeňské univerzitě. Jeho nejslavnějším žákem byl Gustav Mahler.

Brucknerovu tvorbu ovlivnil velmi podstatně Richard Wagner, byl doslova jeho vzorem. Když skladatel chodil v době Hudebních slavností po Bayreuthu, nosil přes ruku frak, aby se do něj mohl okamžitě převléknout, kdyby Mistra potkal. Příklonem k tomuto vzoru se ovšem dostala Brucknerova tvorba a jeho umělecká víra do přímého rozporu s tehdy převládajícím konzervativním pojetím hudebního umění. Protože byl Richard Wagner pro Brucknera „nedostižným Mistrem“, podnikli na něj vídeňští antiwagneriáni řadu nevybíravých útoků, kterým se sice selsky pevná, až tvrdohlavá, ale velmi prostá povaha Brucknerova nedovedla patřičně bránit. Anton Bruckner nebyl stoupencem spojení hudby a slova: všechna jeho tvorba odpovídá tomuto přesvědčení, s výjimkou duchovních skladeb, psaných na latinské texty (tři mše, Te Deum, Requiem, moteta, žalmy, hymny ad.). Nejcenějším přínosem pro evropskou hudbu 19. století představuje ovšem devět Brucknerových symfonií. Kromě pedagogické a skladatelské práce proslul Bruckner jako vynikající varhaník. S úspěchem koncertoval ve Francii a v roce 1871 prováděl šest recitálů na nové varhany v Royal Albert Hall

a v Crystal Palace v Londýně. V roce 1884 dokonce kolaudoval nové varhany v pražském Rudolfinu. Ačkoliv nenapsal mnoho skladeb pro varhany, vlastní varhanní improvizace mu poskytovaly témata pro symfonická díla. Na uznání kvality své tvorby však čekal velmi dlouho, téměř do šedesátí let. Rakušané nazývají svého rodáka „Der Musikant Gottes“ (muzikant boží). Krásně jej charakterizoval český hudební skladatel Josef Bohuslav Foerster: „Bruckner žil jediné hudbě a očekávání oné slavné chvíle, kdy ve zraky vzkříšeného svitnou nadzemská světla...“. Bruckner sám napsal německému skladateli Richardu Wagnerovi: „Mojí hudbě nejlépe rozumějí děti a zvířata.“

Práce na **Symfonii č. 7 E dur** trvaly sedmapadesátiletému Brucknerovi téměř pět let. Dílo věnoval Ludvíkovi II. Bavorskému. Premiéru pod taktovkou Arthura Nikische provedl Orchester Gewandhausu v opeře v Lipsku 30. prosince roku 1884. Toto provedení přineslo Brucknerovi největší úspěch jeho života. Symfonie bývá někdy označována jako Lyrická, i když označení není skladatelovo vlastní. Čtyřvětá skladba začíná v mírném tempu tremolem strunných nástrojů a violoncelly uvádějícími „úplný, božsky vnuknutý melodický celek“. Tak Bruckner uvedl, že melodii uslyšel ve snu hranou na violu a zapsal si ji po probuzení. Hudba však obsahuje spíše citát z Kréda jeho Mše d moll, kterou tehdy právě revidoval. Volnou větu s označením „velmi slavnostně a pomalu“ začal komponovat v očekávání Wagnerovy smrti a pohřbu, protože jeho hudební vzor byl ve špatném zdravotním stavu. Partitura požaduje čtyři wagnerovské tuby, poprvé takto uvedené v symfonii. Objevuje se zde též basová tuba. Legenda praví, že Bruckner připsal třesk činelů na vrcholu věty po vyslechnutí zprávy, že Wagner zemřel. Náladu obrací „velmi rychle“ žertovně Scherzo v a moll. Finále nese doporučení k přednesu „v pohybu, ale přece ne rychle“. Zajímavým jevem poslední věty je návrat témat v opačném pořadí v rekapitulaci. Tento způsob kompozice bývá označován jako „tragická sonátová forma“. Původní verze symfonie byla uvedena pouze při premiéře. Bohužel přežila pouze v jednom autorském rukopise, který obsahuje i pozdější změny zanesené Brucknerem a dalšími, takže přesný obsah této verze je ztracen. Dal-

ší změny, které se většinou týkají tempa a instrumentace vnesli do díla jiní autoři, ale je sporné, do jaké míry byly schváleny Brucknerem. Symfonii poprvé nahrála Berlínská filharmonie v roce 1942 pod taktovkou Wilhelma Furtwänglera. Německý rozhlas uváděl slavné Adagio po pádu Stalingradu i po sebevraždě Adolfa Hitlera.

Pavel Ullman pochází z Liberce. Na fagot hraje od svých 10 let, předtím se věnoval hře na zobcovou flétnu. Po absolvování liberecké Základní umělecké školy u Václava Hubálka studoval Konzervatoř v Teplicích pod pedagogickým vedením Jiřího Spěváka. Po šesti letech stu-

dia, v roce 1998 absolvoval s orchestrem fagotovým koncertem B dur Wolfganga Amadea Mozarta za doprovodu Severočeské filharmonie Teplice řízené Charlesem Olivieri-Munroem. Vzpětí byl přijat na Hudební fakultu Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, kde studoval u Romana Novozámského. V roce 2000 zde získal stipendijní cenu firmy Yamaha. Zúčastnil se Mezinárodní hu-

dební soutěže v Olomouci a též se nahrávkou nominoval na 54. ročník Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro 2002. V témže roce na Mezinárodní hudební soutěži AUDI Mozart v italském Roveretu získal dělené 2. místo za Mozartův fagotový koncert s doprovodem Haydn orchestru di Bolzano e Trento. Na Hudební fakultě JAMU absolvoval v roce 2002 fagotovými koncerty Webera, Vivaldiho, Hummela a triovou sonátou č. 5 F dur Jana Dismase Zelenky. V letech 1997–1998 byl členem Zápa-dočeského symfonického orchestru v Mariánských Lázních, dva roky působil ve Filharmonii Hradec Králové, další dva roky v divadle F. X. Šaldy v Liberci. Třináct let zastával pozici 1. fagotisty a vedoucího skupiny v Divadle města Ústí nad Labem. Od ledna 2012 do současnosti je zástupcem šéfa skupiny Severočeské filharmonie Teplice a člen umělecké rady orchestru. Mnoho let pedagogicky působil v ZUŠ Litvínov a v ZUŠ Teplice. Na pozici prvního fagotu absolvoval mnohá mezinárodní turné s Českým národním symfonickým orchestrem, například Ennio Morricone Tour (Paříž, Brusel, Londýn, Petrohrad, Moskva, Berlín, Budapešť, Praha, Stockholm, Oslo, Antverpy, Dublin), doprovázel světové umělce Andreu Bocelliho, Annu Netrebko a další. V lednu 2025 nahrál houslové koncerty s Leipziger Symphonieorchester a vynikajícím sólistou Albrechtem Menzelem.

Claudio Cohen, šéfdirigent a umělecký ředitel Symfonického orchestru Národního divadla Claudia Santora, je čestným občanem Brazílie a aktivně působí na brazilské i mezinárodní hudební scéně. Hostuje na významných hudebních festivalech a v orchestrálních cyklech. Je zakládajícím členem Symfonického orchestru Národního divadla Claudia Santora, kde působil i jako koncertní mistr. Byl členem Brasília Quartet, s nímž cestoval po Brazílii, Asii, Americe a Evropě a nahrál několik CD. V roce 1993 získal cenu Sharp Award v kategorii nejlepšího klasického alba roku. Je také nositelem ceny OK Culture Award, v roce 2003 byl nominován na cenu TIM Music Award a v roce 2004 vyhrál v kategorii komorní hudby IX. cenu Carlos Gomes Award. Je členem Brazílské akademie literatury a hudby (ALMUB) a Brazílské akademie věd, umění, historie a literatury. Je držitelem brazilského Řádu za zásluhy, Řádu za kulturní zásluhy federálního regionu v hodnosti velitele a také Řádu za pracovní zásluhy v hodnosti velitele. Mezi další jeho ocenění patří Obchodní zásluhy od Obchodní asociace federálního distriktu, trofej Stella de Prata z roku 2011, diplom Federální policie, Národní vyznamenání od Mezinárodní akademie kultury, Medaile mírotvůrce od brazilské armády, Cena za kulturní zásluhy Cláudia Santora, Medaile císaře Pedra II. a Vyznamenání Přítel námořnictva. Claudio Cohen má bohatý domácí i mezinárodní program. Vystupuje jako dirigent v Mexiku, USA, Rakousku, Německu, Maďarsku, Srbsku, Polsku, Portugalsku, Bulharsku, Finsku, Itálii, Argentíně, Chile, Ekvádoru, Kataru, České republice, Španělsku, Izraeli, Rumunsku, Číně a Ázerbájdžánu. V roce 2022 mu byl udělen Zlatý kříž vědy a umění Rakouské republiky. V roce 2024 dirigoval koncert Ázerbájdžánského státního symfonického orchestru v rámci oficiálního programu Konference OSN o změně klimatu (COP29) v Baku.

koncertní sezona
2025/26

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE
uvádí 2. abonentní koncert komorního cyklu K

Franz Schubert Mezi smrtí a dívkou

Franz Schubert

Smyčcový kvartet č. 14 d moll „Smrt a dívka“
scénický koncert s průvodním slovem

Komorní smyčcový soubor Teplice

PROGRAM:

Johann Nepomuk Hummel (1778–1837)

Koncert pro fagot F dur, WoO 23

Allegro Moderato

Romanza (Andantino e Cantabile)

Rondo (Vivace)

Přestávka

Anton Bruckner (1824–1896)

Symfonie č. 7 E dur, WAB 107

Allegro moderato

Adagio. Sehr feierlich und sehr langsam.

Scherzo. Sehr schnell.

Finale. Bewegt, doch nicht schnell.

Jan Zrostlík
umělecký vedoucí

12. listopadu 2025 v 19:00 hodin

Lázně Beethoven Teplice

Vstupné 200,- Kč | Předprodej vstupenek v pokladně Domu kultury Teplice a na www.ticketportal.cz
Změna programu koncertu vyhrazena.

www.severoceskafilharmonie.cz

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice Since 1838

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje

Teplice

Ústecký kraj

PŘÍŠTÍ PROGRAM
KOMORNÍ CYKLUS A | KONCERT 2

30. října 2025 v 19:00 hodin

Dům kultury Teplice

Program:

Joseph Haydn:

Symfonie č. 92 G dur, Hob. I:92 „Oxfordská“

Gustav Mahler:

Píseň o Zemi, symfonie – kantáta na text ze sbírky Čínská flétna

Účinkují:

Štěpánka Pučálková – mezzosoprán

Richard Samek – tenor

Severočeská filharmonie Teplice

Dirigent: Charles Olivieri-Munroe

Severočeská filharmonie Teplice

+420 778 888 013 | e-mail: sev.filharmonie@seznam.cz
www.severoceskafilharmonie.cz | www.scf.sf.cz

Změna programu vyhrazena.

Při koncertech je zakázáno fotografovat a pořizovat audiovizuální záznamy.

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje

Teplice

 **MINISTERSTVO
KULTURY**

Ústecký kraj

 Lázně Teplice

 **SEVEROČESKÁ VODA
NADAČNÍ FOND**